

**SODBA SODIŠČA (veliki senat)**

**z dne 17. julija 2008\***

V združenih zadevah od C-152/07 do C-154/07,

katerih predmet so trije predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki jih je vložilo Bundesverwaltungsgericht (Nemčija) z odločbami z dne 13. decembra 2006, ki so prispele na Sodišče 20. marca 2007, v postopkih

**Arcor AG & Co. KG (C-152/07),**

**Communication Services TELE2 GmbH (C-153/07),**

**Firma 01051 Telekom GmbH (C-154/07)**

proti

**Zvezni republiki Nemčiji,**

ob udeležbi

**Deutsche Telekom AG,**

\* Jezik postopka: nemščina.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts in L. Bay Larsen, predsedniki senatov, K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris (poročevalec), E. Juhász, A. Ó Caoimh, sodniki, P. Lindh, sodnica, in J.-C. Bonichot, sodnik,

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,  
sodna tajnica: K. Sztranc-Sławiczek, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. februarja 2008,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Arcor AG & Co. KG T. Bosch in D. Herrmann, odvetnika,
- za Communication Services TELE2 GmbH P. Rädler, odvetnik,
- za Firma 01051 Telekom GmbH M. Schütze in M. Salevic, odvetnika,
- za nemško vlado J. Scherer in J. Hagelberg, odvetnika,

- za Deutsche Telekom AG T. Mayen in U. Karpenstein, odvetnika,
- za vlado Združenega kraljestva V. Jackson in M. Hoskins, zastopnika,
- za Komisijo Evropskih skupnosti G. Braun in K. Mojzesowicz, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi  
1. aprila 2008

izreka naslednjo

### **Sodbo**

- <sup>1</sup> Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago Direktive Komisije 90/388/EGS z dne 28. junija 1990 o konkurenci na trgih telekomunikacijskih storitev (UL L 192, str. 10), kot je bila spremenjena z Direktivo Komisije 96/19/ES z dne 13. marca 1996 (UL L 74, str. 13, v nadaljevanju: Direktiva 90/388), in Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 97/33/ES z dne 30. junija 1997 o medomrežnem povezovanju v telekomunikacijah za zagotavljanje univerzalne storitve in medobratovalnosti z uporabo načel zagotavljanja odprtosti omrežja (ONP) (UL L 199, str. 32), kot je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 98/61/ES z dne 24. septembra 1998 (UL L 268, str. 37, v nadaljevanju: Direktiva 97/33).

- 2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru treh revizijskih postopkov, ki so jih družbe Arcor AG & Co. KG (v nadaljevanju: Arcor), Communication Services TELE2 GmbH (v nadaljevanju: TELE2) oziroma Firma 01051 Telekom GmbH (v nadaljevanju: 01051 Telekom), operaterji javnih telekomunikacijskih omrežij, sprožile zoper Zvezno republiko Nemčijo, ki jo zastopa Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (zvezna agencija za električna, plinska, telekomunikacijska, poštna in železniška omrežja, v nadaljevanju: regulativni organ), ob udeležbi družbe Deutsche Telekom AG (v nadaljevanju: Deutsche Telekom), zaradi odločbe regulativnega organa z dne 29. aprila 2003, s katero je ta za obdobje od 1. julija 2003 odobril priključnino v višini 0,004 EUR na minuto na ceno klicev za povezavo iz nacionalnega telefonskega omrežja družbe Deutsche Telekom, ki se zagotavlja partnerju pri medomrežnem povezovanju kot operaterju povezovalnega omrežja za krajevne klice (v nadaljevanju: (krajevna) storitev Telekom-B2).

## Pravni okvir

### *Skupnostna ureditev*

- 3 V uvodni izjavi 5 Direktive 96/19 je zapisano:

„[...] da bi subjektom na področju telekomunikacij omogočili, da se dokončno pripravijo na konkurenco in zlasti da nadaljujejo z nujnim usklajevanjem svojih tarif, lahko države članice ohranijo veljavne izključne in posebne pravice na področju govorne telefonije do najpozneje 1. januarja 1998; [...] države članice z manj razvitimi omrežji oziroma zelo majhnimi omrežji morajo biti upravičene do začasne izjeme, če je ta utemeljena z nujnostjo izvedbe strukturnih prilagoditev, vendar se ta možnost prizna le za čas, ki je potreben za izvedbo teh prilagoditev; [...] na njihov predlog se tem državam članicam omogoči dodaten rok največ petih oziroma dveh let, če je to potrebno za izvedbo nujnih strukturnih prilagoditev; [...] države članice, ki lahko

predlagajo, naj se jim omogoči ta možnost, so Španija, Irska, Grčija in Portugalska z manj razvitimi omrežji ter Luksemburg z zelo majhnim omrežjem; [...]“

4 V uvodni izjavi 20 Direktive 96/19 je zapisano:

„[...] države članice morajo v najkrajšem možnem času postopoma odpraviti preostale neupravičene omejitve v zvezi z usklajevanjem tarif, ki ga izvajajo subjekti na področju telekomunikacij, zlasti tiste, ki preprečujejo prilagoditev tarif, ki niso povezane s stroški in povečujejo obremenitve v zvezi z zagotavljanjem univerzalne storitve; [...]“

5 Člen 4c, tretji odstavek, Direktive 90/388, ki je bil dodan s členom 1, točka 6, Direktive 96/19, določa:

„Države članice svojim subjektom na področju telekomunikacij dovolijo, da uskladijo svoje tarife, pri čemer morajo upoštevati posebne tržne pogoje in nujnost zagotovitve finančno dostopne univerzalne storitve, zlasti pa jim dovolijo prilagoditev obstoječih tarif, ki niso vezane na stroške in ki povečujejo obremenitev v zvezi z zagotavljanjem univerzalne storitve, da s tem svojo tarifno strukturo utemeljijo na podlagi dejanskih stroškov. Če te uskladitve ni mogoče izvesti do 1. januarja 1998, zadevne države članice Komisiji poročajo o postopni odpravi preostalih tarifnih neskladnosti. To poročilo vsebuje podroben časovni načrt za njeno uresničitev.“

6 Člen 7(2) Direktive 97/33 določa:

„Pri cenah medomrežnega povezovanja se upoštevata načeli preglednosti in stroškovne naravnosti. Subjekt, ki s svojimi napravami zagotavlja medomrežno povezovanje, mora dokazati, da so cene določene na podlagi dejanskih stroškov, vključno s primerno stopnjo donosnosti naložb. Nacionalni regulativni organi lahko od subjekta zahtevajo, da v celoti utemelji cene medomrežnega povezovanja, in po potrebi zahtevajo njihovo prilagoditev. Določbe tega odstavka se uporabljajo tudi za subjekte iz dela 3 priloge I, ki so jih nacionalni regulativni organi priglasili kot subjekte s pomembno močjo na nacionalnem trgu medomrežnega povezovanja.“

7 Člen 12(7) Direktive 97/33, ki je bil dodan z Direktivo 98/61, določa:

„Nacionalni regulativni organi vsaj od subjektov, ki upravljajo javna telekomunikacijska omrežja iz dela 1 priloge I in so jih nacionalni regulativni organi priglasili kot subjekte s pomembno tržno močjo, zahtevajo, da svojim naročnikom, vključno z uporabniki ISDN (digitalno omrežje z integriranimi storitvami), omogočijo dostop do komutiranih storitev vseh medomrežno povezanih ponudnikov telekomunikacijskih storitev, ki so na voljo javnosti. Mehanizme za to je treba vzpostaviti najpozneje do 1. januarja 2000, v državah, ki so upravičene do dodatnega prehodnega obdobja, pa takoj, ko je to mogoče po tem datumu, vendar najpozneje dve leti po poznejšem datumu, določenem za popolno liberalizacijo storitev govorne telefonije, da se tako naročniku omogoči izbiranje teh storitev s predizbiro in sistemom, ki mu omogoča, da z vnosom kratke karakteristične številke za vsak klic posebej izključi predizbrano možnost.

Nacionalni regulativni organi zagotavljajo, da so tarife za medomrežno povezovanje, ki veljajo za zagotavljanje te storitve, stroškovno naravnane in da morebitne cene, ki jih mora plačati potrošnik, tega ne odvrčajo od uporabe navedene storitve.“

*Nacionalna ureditev*

- 8 Člen 43(6) zakona o telekomunikacijah (Telekommunikationsgesetz) z dne 25. julija 1996 (BGBl. 1996 I, str. 1120, v nadaljevanju: TKG iz leta 1996), kot je bil spremenjen s prvim zakonom o spremembah zakona o telekomunikacijah (Erste Gesetz zur Änderung des Telekommunikationsgesetzes) z dne 21. oktobra 2002 (BGBl. 2002 I, str. 4186), določa:

„Operaterji javnih telekomunikacijskih omrežij s prevladujočim položajem v smislu člena 19 zakona o omejevanju konkurence (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen) morajo na podlagi tretjega stavka v svojih omrežjih vsakemu uporabniku zagotavljati možnost izbire med telekomunikacijskimi storitvami vseh neposredno medomrežno povezanih operaterjev javnih telekomunikacijskih omrežij, in sicer tako s posamično izbiro operaterja, ki se izvede z vnosom določene karakteristične številke, kot tudi s predizbiro operaterja, pri čemer mora biti v slednjem primeru zagotovljena možnost, da se z vnosom karakteristične številke drugega operaterja za vsak klic posebej izključi določena predizbira. Uporabnik mora imeti tudi možnost, da izbere različne vnaprejšnje nastavitve za krajevne in medkrajevne klice. Pri vzpostavljanju medomrežnega povezovanja omrežij, ki ga je treba izvesti za izpolnitev te obveznosti, je treba ob sprejemanju odločitev na podlagi delov 3, 4 in 6 tega zakona zagotoviti, da ne pride do odvracanja od učinkovitih naložb v infrastruktarno opremo, ki dolgoročno zagotavlja močnejšo konkurenco, zagotoviti pa je treba tudi, da se obstoječe omrežje učinkovito uporablja z vzpostavitev krajevnih priključkov. Pri tem je treba zagotoviti zlasti to, da operater omrežja, ki ga izbere uporabnik, ustrezno prispeva k stroškom priključka, ki je na voljo uporabniku. Regulativni organ lahko deloma ali v celoti odloži obveznost iz prvega stavka, in sicer za tako dolgo in toliko, kot je to tehnično upravičeno. Obveznost operaterjev omrežij mobilne telefonije, da omogočijo izbiro oziroma predizbiro operaterja, se odloži. Ponovno bo preučena v okviru prenosa pogojev iz člena 19(2) Direktive 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalnih storitvah) (UL L 108, str. 51).“

**Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje**

- 9 Iz predložitvenih odločb izhaja, da je regulativni organ na predlog družbe Deutsche Telekom z odločbo z dne 29. aprila 2003 za obdobje od 1. julija 2003 do 30. novembra 2003 odobril priključnino v višini 0,004 EUR na minuto na ceno klicev za (krajevno) storitev Telekom-B2. Ta odobritev je zajela vse medomrežne povezave, za katere je bil do 7. maja 2003 sklenjen ustrezen dogovor oziroma so bile predpisane. Ta odločba, sprejeta na podlagi četrtega stavka člena 43(6) TKG iz leta 1996, je bila utemeljena s tem, da naj prihodki od zagotovitve krajevne zanke ne bi krili stroškov priključitve naročnikov, kar naj bi povzročilo primanjkljaj.
- 10 Regulativni organ je z odločbo z dne 23. septembra 2003 razveljavil odločbo z dne 29. aprila 2003 z obrazložitvijo, da družba Deutsche Telekom nima več primanjkljaja zaradi stroškov priključitve, saj je bilo medtem odobreno povišanje cene, ki jo končni uporabnik plača za zagotovitev krajevne zanke.
- 11 Družbe Arcor, TELE2 in 01051 Telekom so pri Verwaltungsgericht Köln (upravno sodišče v Kölnu) vložile tožbe zoper odločbo z dne 29. aprila 2003.
- 12 To je s sodbami z dne 3. novembra 2005 razveljavilo to odločbo.
- 13 Vse stranke v zadevi C-152/07 in tožene stranke ter intervenienti v postopkih v glavni stvari v zadevah C-153/07 in C-154/07 so zoper te sodbe sprožili revizijski postopek pri Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče).



- 14 Glede na to je Bundesverwaltungsgericht v treh postopkih v glavni stvari prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali je treba Direktivo 90/388 [...] in Direktivo 97/33 [...] razlagati tako, da nacionalnemu regulativnemu organu preprečujeta, da operaterju omrežja, ki je medomrežno povezano z javnim telekomunikacijskim omrežjem, naloži obveznost, da operaterju naročniškega omrežja s prevladujočim položajem za leto 2003 plača prispevek za izravnavo primanjkljaja, ki nastane zaradi zagotavljanja krajevnih zank?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, ali mora nacionalno sodišče v postopku, ki se nanaša na odobritev, na podlagi katere se operaterju medomrežno povezanega omrežja naloži obveznost, upoštevati neskladnost take obveznosti, ki izhaja iz določbe nacionalnega prava, s pravom Skupnosti?“

- 15 S sklepom z dne 1. junija 2007 je predsednik Sodišča za pisni in ustni postopek ter izdajo sodb odredil združitev zadev od C-152/07 do C-154/07.

## **Vprašanji za predhodno odločanje**

### *Prvo vprašanje*

- 16 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali direktivi 90/388 in 97/33 nasprotujeta temu, da lahko nacionalni regulativni organ operaterju omrežja,

ki je medomrežno povezano z javnim omrežjem, naloži obveznost, da operaterju naročniškega omrežja s prevladujočim položajem plača prispevek za izravnavo primanjkljaja, ki slednjemu nastane zaradi zagotavljanja krajevnih zank.

- 17 Ugotovljeno je, da se priključnina v postopkih v glavni stvari, ki je bila uvedena na podlagi člena 43(6), četrte stavke, TKG iz leta 1996, razlikuje od cene medomrežnega povezovanja, ki temelji na drugi določbi TKG iz leta 1996, in sicer na členu 39 tega zakona, in da se plačuje poleg te cene. Načelo te priključnine je bilo uvedeno ob prenosu Direktive 98/61 v nemško pravo. Višina te priključnine je določena glede na primanjkljaj, ki družbi Deutsche Telekom nastaja zaradi tega, ker prihodki od zagotovitve krajevne zanke ne krijejo stroškov, nastalih zaradi učinkovitega zagotavljanja navedenih zank.
- 18 Predložitveno sodišče meni, da je k stroškom priključitve dolžan prispevati operater medomrežno povezanega omrežja, ki ga naročnik izbere neposredno ali s predizbiro. Vendar je ta obveznost določena v obliki nadomestila za primanjkljaj v zvezi s stroški priključitve, ki jih ima Deutsche Telekom, operater naročniškega omrežja s prevladujočim položajem, in ne kot nadomestilo za storitev, ki jo slednji operater zagotavlja operaterju medomrežno povezanega omrežja.
- 19 Namen priključnine, ki se obravnava v postopkih v glavni stvari, je torej dodatno plačilo v obliki prispevka k stroškom zagotavljanja krajevne zanke, ki se ne pokrijejo s plačili strank. Plačevati jo morajo le operaterji medomrežno povezanih omrežij, ki so z družbo Deutsche Telekom sklenili sporazum o medomrežnem povezovanju glede storitev neposredne izbire ali predizbire operaterja v krajevnih omrežjih.
- 20 Iz besedila člena 12(7) Direktive 97/33 izhaja, da nacionalni regulativni organi zagotavljajo, da so tarife za medomrežno povezovanje v zvezi z zagotavljanjem storitev govorne telefonije – ki naročniku ponuja izbiranje teh storitev s predizbiro in sistemom, ki mu omogoča, da z vnosom kratke karakteristične številke za vsak klic

posebej izključi predizbrano možnost – stroškovno naravnane in da potrošnika ne odvračajo od uporabe te storitve.

- 21 Zato je treba ugotoviti, da priključnino, ki se obravnava v postopkih v glavni stvari in je odvisna od obstoja sporazuma o medomrežnem povezovanju za storitve predizbire operaterja, plačujejo operaterji medomrežno povezanih omrežij in da spada v okvir večje liberalizacije telekomunikacijskega trga.
- 22 Iz tega izhaja, da navedena tarifa sodi na področje uporabe člena 12(7) Direktive 97/33 in da za njeno določanje veljajo enaki pogoji kot za tarifo za medomrežno povezovanje v ožjem smislu, in sicer upoštevanje načela stroškovne naravnosti cen.
- 23 To načelo, določeno v členu 7(2) Direktive 97/33, obvezuje k določanju tarife na podlagi dejanskih stroškov.
- 24 Zato je treba ugotoviti, da člen 12(7) Direktive 97/33 nacionalnemu regulativnemu organu ne dovoljuje, da odobri priključnino, katere višina ni stroškovno naravnana, če ima enake lastnosti kot tarifa za medomrežno povezovanje in se zaračunava kot dodatek k tej tarifi.
- 25 Poleg tega je ugotovljeno tudi to, da se je usklajevanje tarif družbe Deutsche Telekom, katerega namen naj bi bil, kot opisuje predložitveno sodišče, prilagoditev tarif tega operaterja dejanskim stroškom in prenehanje navzkrižnega subvencioniranja nadomestil za najem naročniških linij, s tem da bi se del nadomestil, ki jih plačujejo končni uporabniki za storitev medomrežnega povezovanja, namenil za nadomestilo primanjkljaja v zvezi s stroški priključitve, začelo leta 1996, vendar se leta 2002 še ni končalo.

- 26 Poleg tega se ne izpodbija, da obveznosti v zvezi z univerzalno storitvijo v Nemčiji niso bile opredeljene in zato tudi ne naložene družbi Deutsche Telekom, ker je bilo potrebam, ki bi jim bilo treba zadostiti, zadoščeno z običajnimi tržnimi silami.
- 27 Vendar pa se je, da bi bilo tem potrebam še naprej zadoščeno z običajnimi tržnimi silami, treba prepričati, da se ohranjajo in zagotavljajo pravila konkurence.
- 28 Zato je treba ugotoviti, da taka priključnina, kakršna se obravnava v postopkih v glavni stvari, dejansko omogoča, da primanjkljaj operaterja naročniškega omrežja s prevladujočim položajem na trgu financirajo naročniki drugih operaterjev medomrežno povezanih omrežij, in da tako financiranje, ki ne poteka v okviru financiranja obveznosti v zvezi z univerzalno storitvijo, ni združljivo z načelom svobodne konkurence.
- 29 V zvezi s tem, nasprotno od tega, kar zatrjuje družba Deutsche Telekom, ni mogoče sklepati, da se s tako priključnino preprečuje izkrivljanje konkurence med operaterji, ki so vlagali v telekomunikacijsko omrežje, in drugimi, novimi subjekti na krajevnem trgu. Ne izpodbija se namreč, da je posledica priključnine v postopkih v glavni stvari zgolj varovanje operaterja naročniškega omrežja s prevladujočim položajem na trgu, s tem da mu ta omogoča, da za svoje naročnike ohranja nižje stroške klicev od dejanskih in tako financira lasten primanjkljaj.
- 30 Poleg tega je treba poudariti, da čeprav člen 4c Direktive 90/388 ne določa roka za izvršitev obveznosti uskladitve tarif, iz več točk Direktive 96/19 izhaja, da je treba to uskladitev dokončati s pospešeno hitrostjo, da se tako pospeši odprtje telekomunikacijskega trga za konkurenco. Iz uvodnih izjav 5 in 20 Direktive 96/19 v zvezi s členom 4c Direktive 90/388 izhaja, da so bile države članice dolžne odpraviti ovire za uskladitev v najkrajših možnih rokih od začetka veljavnosti Direktive 96/19, in sicer do najpozneje 1. januarja 1998 (sodba z dne 7. januarja 2004 v zadevi Komisija proti

Španiji, C-500/01, Recueil, str. I-583, točka 32). Če te uskladitve niso mogle dokončati do 1. januarja 1998, so bile navedene države članice Komisiji dolžne predložiti poročilo o načrtih za postopno odpravo preostalih tarifnih neskladnosti, ki je moralo vključevati podroben časovni načrt za uresničenje teh načrtov. To fazo je bilo treba dokončati do 1. januarja 2000.

- 31 Zato je treba ugotoviti, da člen 43(6) TKG iz leta 1996, kot je začel veljati 1. decembra 2002, izhaja iz obdobja po 1. januarju 2000, končnem datumu za dokončanje navedenega tarifnega usklajevanja – glede na to, da Zvezna republika Nemčija Komisiji ni predložila načrta usklajevanja. Vsekakor pa določba, kakršno vsebuje četrti stavek navedenega člena 43(6), operaterja naročniškega omrežja, ki je na njeni podlagi upravičen do priključnine, ne spodbuja k temu, da bi svoj primanjkljaj odpravil z uskladitvijo svojih tarif.
- 32 Iz tega izhaja, da Direktiva 90/388 nacionalnemu regulativnemu organu ne dovoljuje, da operaterju naročniškega omrežja s prevladujočim položajem na trgu za leto 2003 odobri priključnino, ki jo ta zaračunava kot dodatek k tarifi za medomrežno povezovanje.
- 33 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba na prvo zastavljeno vprašanje odgovoriti tako, da je treba člen 12(7) Direktive 97/33 in člen 4c Direktive 90/388, slednjega v zvezi z uvodnima izjavama 5 in 20 Direktive 96/10, razlagati tako, da nacionalni regulativni organ operaterju omrežja, ki je medomrežno povezano z javnim omrežjem, ne more naložiti obveznosti, da operaterju naročniškega omrežja s prevladujočim položajem za leto 2003 poleg tarife za medomrežno povezovanje plača tudi priključnino za izravnavo primanjkljaja, ki slednjemu nastane zaradi zagotavljanja krajevnih zank.

*Drugo vprašanje*

- 34 Glede na odgovor na prvo vprašanje je treba odgovoriti tudi na drugo zastavljeno vprašanje, s katerim predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali se lahko v takem primeru, kot se obravnava v postopkih v glavni stvari, posameznik pred tem sodiščem sklicuje na člena 4c Direktive 90/388 in 12(7) Direktive 97/33.
- 35 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso na podlagi same direktive posamezniku ne morejo biti naložene obveznosti, temveč lahko pridobi le pravice. Zato se posameznik ne more sklicevati na direktivo v postopku zoper državo članico, če gre za obveznost države, neposredno povezano z izvršitvijo druge obveznosti, ki je na podlagi te direktive naložena tretji osebi (glej sodbo z dne 7. januarja 2004 v zadevi Wells, C-201/02, Recueil, str. I-723, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 36 Nasprotno pa zgolj zaradi negativnih učinkov na pravice tretjih oseb, tudi če so ti zanesljivo izkazani, posamezniku ni mogoče odreči možnosti, da se sklicuje na določbe direktive zoper zadevno državo članico (glej zgoraj navedeno sodbo Wells, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 37 V postopkih v glavni stvari so, kot poudarja generalni pravobranilec v točki 104 sklepnih predlogov, spore, o katerih odloča predložitveno sodišče, sprožili posamezniki zoper zadevno državo članico, v imenu katere je deloval nacionalni regulativni organ, ki je izdal izpodbijano odločbo in je edini pristojen določati zadevno priključnino v postopkih v glavni stvari kot tudi tarifo za medomrežno povezovanje, poleg katere se plačuje navedena priključnina.
- 38 Treba je ugotoviti tudi to, da je družba Deutsche Telekom tretja oseba v sporu, o katerem odloča predložitveno sodišče, in lahko negativne učinke utrpi le zato, ker je pobirala zadevno priključnino v postopkih v glavni stvari in ker bi morala, če se ta tarifa ukine, povišati lastne naročniške tarife. Zato take ukinitve koristi ni mogoče

razlagati kot obveznost, ki bi bila naložena tretji osebi na podlagi direktiv, na katere se pred predložitvenim sodiščem sklicujejo tožeče stranke v postopkih v glavni stvari.

39 Glede na zgoraj navedeno je treba preučiti, ali člena 4c Direktive 90/388 in 12(7) Direktive 97/33 izpolnjujeta pogoje za neposredno učinkovanje.

40 Glede tega iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se posamezniki lahko v vseh primerih, ko se določbe direktive z vidika vsebine izkažejo za nepogojne in dovolj natančne, nanje sklicujejo pred nacionalnimi sodišči zoper državo članico, če ta direktive ni prenesla pravilno (glej sodbo z dne 5. oktobra 2004 v združenih zadevah Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, ZOdl., str. I-8835, točka 103 in navedena sodna praksa).

41 Glede na to člen 4c, tretji odstavek, Direktive 90/388 izpolnjuje ta merila, saj je v njem jasno določeno, da je treba usklajevanje tarif načeloma dokončati do 1. januarja 1998 ali najpozneje do 1. januarja 2000 in da je ta obveznost nepogojna.

42 Enako velja za člen 12(7) Direktive 97/33, saj ta določba opredeljuje omejitve, ki jih je treba upoštevati pri tarifah, kakršna se obravnava v postopkih v glavni stvari.

43 Zato določbe členov 4c Direktive 98/388 in 12(7) Direktive 97/33 izpolnjujejo vse pogoje za neposredno učinkovanje.

- 44 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da člena 4c Direktive 98/388 in 12(7) Direktive 97/33 neposredno učinkujeta in se lahko posamezniki nanju pred nacionalnimi sodišči neposredno sklicujejo, da bi s tem izpodbili odločbo nacionalnega regulativnega organa.

## **Stroški**

- 45 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 12(7) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 97/33/ES z dne 30. junija 1997 o medomrežnem povezovanju v telekomunikacijah za zagotavljanje univerzalne storitve in medobratovalnosti z uporabo načel zagotavljanja odprtosti omrežja (ONP), kot je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 98/61/ES z dne 24. septembra 1998, in člen 4c Direktive Komisije 90/388/EGS z dne 28. junija 1990 o konkurenci na trgih telekomunikacijskih storitev, kot je bila spremenjena z Direktivo Komisije 96/19/ES z dne 13. marca 1996, slednjega v zvezi z uvodnima izjavama 5 in 20 Direktive 96/19, je treba razlagati tako, da nacionalni regulativni organ operaterju omrežja, ki je medomrežno povezano z javnim omrežjem, ne more naložiti obveznosti, da operaterju naročniškega omrežja s prevladujočim položajem za leto 2003 poleg tarife za medomrežno



**povezovanje plača tudi priključnino za izravnavo primanjkljaja, ki slednjemu nastane zaradi zagotavljanja krajevnih zank.**

2. Člena 4c Direktive 98/388, kot je bila spremenjena z Direktivo 96/19, in 12(7) Direktive 97/33, kot je bila spremenjena z Direktivo 98/61, neposredno učinkujeta in se lahko posamezniki nanju pred nacionalnimi sodišči neposredno sklicujejo, da bi s tem izpodbili odločbo nacionalnega regulativnega organa.

Podpisi